

Предмет: МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК		
Тема: ЛИТЕРАТУРА, ИЗРАЗУВАЊЕ И ТВОРЕЊЕ	Вкупно часови: 54	Време за реализација: Во текот на целата година
Изготвиле: Марија Пискачева		од ОУ: „ Коле Канински“ Битола
Адаптирале:		од ОУ:

содржини (и поими)	стандарди за оценување	Часови	активности	средства	следење на напредокот
<p>Поделби на литературата</p> <p><i>(според внатрешните својства: лирика, епика, драма; според формата: проза и поезија; според авторството: авторска/уметничка литература, народна литература; литература, текст, книжевен јазик, лирика, епика, драма, поезија, проза,</i></p>	<p>Го објаснува значењето на поимот литература.</p>	1	<p>Учениците работат индивидуално и добиваат работен лист со два текста. Едниот текст е од енциклопедија или од учебник по географија (на пр. научно објаснување за сонцето), а другиот е литературен текст – песна (на пр. „Сончева песна“ од Стојан Тарапуза). Учениците ги читаат двата текста и потоа се отвора дискусија за јазикот и содржината на прочитаното. Наставникот насоките за дискусија ги поставува на таблата: Како ги доживеавте текстовите кои ги читавме? Кои се вашите првични согледувања? На каков јазик се напишани двата текста? Дали употребените зборови на ист начин ги објаснуваат претставените нешта? Дали зборуваат за исти нешта? Дали се еднакво прецизни двата</p>	<p>Средства и ресурси за учење: речници, правопис, лексикони, енциклопеди и, книги,</p> <p>Библиотека во училница, училишна библиотека.</p> <p>Работен лист</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови според различни</p>

<p><i>авторска/ уметничка литература, народна литература)</i></p>			<p>текста? Какви информации има во едниот, а какви во другиот текст? Како е оживеано сонцето во песната? Во кој од двата текста е употребен необичен јазик при описите на сонцето? Во кој од двата текста доаѓа до израз убавината на зборот? За кој од текстовите заклучуваме дека е литература? По дискусијата на таблата се пишува заклучок за поимот литература.</p>		<p>барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,</p>
	<p>Ги објаснува поделбите на литературата преку соодветни примери.</p>	<p>1</p>	<p>Учениците работат индивидуално. Преку презентација се запознаваат со поделбите на литературата според формата, авторството и внатрешните својства (родот) и нивните основни одлики, посочувајќи соодветни примери. Поделени во групи со помош на техниката Мисловна мапа ги прикажуваат поделбите на литературата.</p>	<p>Техничка опрема во училницата Презентации Средства и ресурси за учење: шеми и прикази за наставниот материјал, паноа Книги Библиотека во училница, училишна библиотека.</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/ практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови</p>

					според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови
	Ги наведува основните одлики на литературните родови користејќи примери.	1	Учениците добиваат наставни листови на кои има песни, раскази, драмски текстови. Скоро сите наставни листови се различни. Под сите текстови има простор со празни линии на кои ученикот ќе напише она што го согледува од наставниот лист кој го добил: како е напишан текстот, во која форма, што кажува/изразува/ претставува текстот. Во меѓувреме наставникот подготвува на таблата шематски приказ и кратко објаснување за родовите во литературата (лирика, епика, драма). Учениците на стикерче го пишуваат насловот на она што го читале и го ставаат во оној дел од шематскиот приказ на кој сметаат дека припаѓа. Се дискутира за изборот/одговорот што го дале и причините на таквиот избор. Од дискусијата произлегуваат заклучоци кои ќе се допишат на првичниот шематски приказ за одликите на литературните родови .	Наставни листови Средства и ресурси за учење: шеми и прикази за наставниот материјал, паноа Книги Стикери Библиотека во училница, училишна библиотека.	усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/ практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации

					на литературни текстови,
	Разликува литература напишана во стих и литература напишана во проза.	1	<p>Учениците работат во групи. Секоја група добива работен лист со два текста-едниот во стих („Сè што има крила, нозе, глава“ од Божидар Тимотијевиќ), а другиот во проза („Кралот Ружа и кралицата Трн“ од Ванчо Полазаревски). Ги читаат, ги разгледуваат и ги споредуваат текстовите. Дали текстовите се разликуваат надворешно (визуелно)? Кој од двата текста е поблизок до секојдневниот говор? Кој од двата текста има поголема ритмичност? Учениците во групите ги запишуваат на ливчиња што е поезија, а што проза. Групите си ги разменуваат ливчињата (вртејќи во круг), го проверуваат напишаното и дополнуваат доколку нешто испуштила претходната група. Во пар изработуваат Венов дијаграм за литература напишана во стих и литература напишана во проза.</p>	<p>Работни листови</p> <p>Книги</p> <p>Библиотека во училница, училишна библиотека.</p> <p>шеми и прикази за наставниот материјал, паноа</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот;</p> <p>домашните задачи;</p> <p>рефлексивните дневници;</p> <p>изработките/ практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,</p>

	<p>Објаснува во каква форма може да бидат напишани литературните текстови од секој литературен род.</p>	<p>1</p>	<p>Учениците работат во групи. Секоја група добива три картички. Групите имаат задача да истражуваат во учебникот (или материјал кој го има во библиотечното катче во училницата) и да напишат наслови на текстови и автор. На картичките објаснуваат во каква форма може да бидат напишани литературните текстови од секој литературен род. Секоја од групите презентира, давајќи соодветно објаснување за избраните текстови. Се проверува точноста на задачата со коментари од учениците и наставникот.</p>	<p>Картички Учебник Библиотека во училница, училишна библиотека</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,</p>
	<p>Определува каде припаѓа даден литературен текст според внатрешните</p>	<p>1</p>	<p>Учениците работат во групи. Поделени се во три групи и секоја група добива различни текстови. Првата група добива текст напишан во поезија и проза, втората група добива народна</p>	<p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p>

	<p>карактеристики и според формата.</p>		<p>песна и уметничка песна и третата група добива лирски, епски и драмски текст. Групите ги читаат текстовите и ја определуваат припадноста на текстот. Потоа презентираат давајќи соодветно објаснување за неговата припадност</p>		<p>поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/ практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,</p>
	<p>Го објаснува критериумот за поделба на народна и авторска/уметничка литература</p>	<p>1</p>	<p>Учениците на наставен лист читаат народна песна и читаат авторска песна. Прават споредба на песните и дискутираат за нивното авторство, посочувајќи ја анонимноста наспроти конкретниот автор.</p>	<p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот;</p>

					домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/ практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,
<p>Лирика</p> <p>Структурни белези на поезијата</p> <p><i>(стих, строфа, лирски субјект, мотив, поетска слика, врзан стих, слободен стих, моностих, дистих, терцина, катрен)</i></p>	Разликува автор од лирски субјект во дадени лирски песни.	1	Учениците читаат песна (пример, песната „Ковач“ од Ненад Џамбазов). Учениците дискутираат во групи: Каква е песната по должина? Дали песната може да се раскаже? Дали во неа се изразуваат чувства и расположенија? Какви се тие? Издвојте ги глаголите и заменките од песната. Во кое лице се глаголите во песната? И кога глаголите се во прво лице, дали тоа значи дека поетот пишува за себе и дека тој е ковач? Ги презентираат одговорите и се дополнуваат меѓу себе. Учениците доаѓаат до заклучокот дека ковачот од песната не е поетот, туку „гласот“ кој ги	Библиотека во училница, училишна библиотека Книги шеми и прикази за наставниот материјал, паноа	усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/

			изразува чувствата и мислите и тој се нарекува лирски субјект . Индивидуално изработуваат Мисловна мапа/Скелетен приказ за лирска песна.		практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,
	Разликува врзан и слободен стих во дадени лирски песни.	1	Учениците работат во пар или во групи. Добиваат две песни. Едната песна (на пр. „Со оваа песна“ од Ванчо Николески) е со римувани (врзани) стихови, а другата (песната „Пазар“ од Бошко Смаќоски) е безримувани стихови (во слободен стих). Учениците добиваат задача да ги прочитаат песните и да ги пронајдат стиховите во кои има рими и стиховите во кои нема рими. Ги запишуваат во тетратките и презентираат. Потоа имаат задача од учебникот (или друг поетски материјал кој го имаат во библиотеката во училницата/ училиштето) и од други песни да наведат по еден пример за врзани стихови и по еден пример за слободни стихови .	Библиотека во училница, училишна библиотека Книги	усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/ практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови

					според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,
<p>ЛИРИКА</p> <p>Анализа на лирските песни според мотивот и стилското изразување</p> <p><i>(пејзажна, патриотска песна; рима, оноματοпеја, епитет, компарација, персонификација)</i></p>	<p>Го определува видот на дадени строфи според бројот на стиховите.</p>	1	<p>Учениците се поделени во групи. Секоја група добива наставен лист со различни видови строфи составени од различен број стихови. Ги читаат строфите и констатираат дека некои се составени од еден, два, три, четири или повеќе стихови. Наставникот ги поттикнува да размислат како се викаат строфите. Се започнува од моностих, дистих, терцет, катрен, па сè до децима. Се завршува со игровна активност Изброј, изговори точно и победи – натпревар помеѓу учениците кој најбрзо и најточно ќе ги каже видовите строфи</p>	<p>Наставни листови</p> <p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p> <p>Книги</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/ практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации</p>

					на литературни текстови,
	Анализира структура на дадена лирска песна и го определува МОТИВОТ на песната.	1	<p>Учениците низ техниката Бура на идеи искажуваат на што ги асоцира поимот татковина запишан на таблата. На пример, татковина-родна земја, родина, роден крај, Македонија, минато, богата историја, природни убавини, херои итн. Учениците читаат песна („Што е тоа татковина“ од Видое Подгорец). Се интерпретира песната: Какви чувства се искажуваат во неа? Како е опеана татковината? Која поетска слика ви остави најсилен впечаток? Зошто? Учениците ги изнесуваат своите мислења и коментари во однос на поимот МОТИВ при што наставникот укажува како се делат лирските песни според мотивот и доаѓаат до заклучокот што е тоа патриотска песна. Ги издвојуваат белезите на патриотската песна и ги споделуваат заклучоците заеднички.</p> <p>Учениците разгледуваат слики на пејзажи кои ги нацртале самите или ги донел наставникот. Ја читаат песната („Пејзаж“ од Васил Куновски) и работат</p>	<p>Наставни листови</p> <p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p> <p>Книги</p> <p>шеми и прикази за наставниот материјал, паноа</p> <p>Фотографии</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,</p>

			во групи со техниката Дневник со двоен запис за да се објаснат основните белези на описните (пејзажните) песни, поткрепувајќи ги со соодветни цитати. Групите ги презентираат одговорите.		
	Ги идентификува поетските слики во дадена лирска песна и ги поткрепува со стихови од песната.	2	Учениците индивидуално читаат песна (пример песната „Силата на зборовите“ од Стојан Тарапуза) која е богата со поетски слики. Потоа, учениците се поделени во групи и секоја група добива различна строфа од песната. Групите треба да ги идентификуваат поетските слики и да ги опишат, а потоа да анализираат и интерпретираат што се изразува преку нив. Групите презентираат и се дополнуваат, а потоа ги запишуваат поетските слики од целата песна во форма на куси искази. (Лектира „Црни и жолти“-Славко Јаневски-стихозбирка)	Наставни листови Библиотека во училница, училишна библиотека Книги шеми и прикази за наставниот материјал, паноа Фотографии	усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/ практичните изведби (на пример, пишување/творе

					ње текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,
Ги наведува стилските фигури (рима, ономатопеја , епитет, компарација, персонификација и ги илустрира со примери.	4	Учениците се наредени во две колони. Играта се спроведува во пар. Едниот ученик имитира звук, шум или глас, а другиот ученик треба да погоди кое животно, предмет или појава го испушта таквиот глас. Потоа се чита песна („Зимско утро“ од Блаже Конески). Се разговара за песната, се определува, мотив, стих, строфа, порака, а потоа се пронаоѓаат зборови кои содржат ономатопеја. Добиваат задача од звуци да создадат зборови ономатопеи (на пр. зу-зу, зуи, зуење, брм-брм, брмчи, брмчење итн.).	Наставни листови Библиотека во училница, училишна библиотека Книги Картички со зборови	усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/ практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации	
Препознава и именува стилски фигури во лирски песни.		Неколку ученици кажуваат именки кои ќе им паднат напамет и се запишуваат на таблата. Потоа, поделени во групи треба на именките да им додадат придавки кои ќе ги украсат, по можност да бидат и повеќе придавки. Наставникот ги наведува дека во литературните дела придавките имаат			

		<p>функција да го украсат, да го разубават зборот, да придонесат за неговата сликовитост и да му додадат нови значења односно колку е придавката понеобично поврзана со именката, колку повеќе го покажува отстапувањето од вообичаеното значење, толку епитетот е поуспешен. Се чита песна („Тајна-игра-смила“ од Славко Јаневски). Учениците во групи ги пронаоѓаат зборовите кои им додаваат нови и необични значења на именките и презентираат и го откриваат поимот епитет.</p> <p>Учениците работат самостојно. Добиваат песна во која има компарации, секое ко или како во песната е потенцирано. Се дискутира за изразите од зборови кои се поврзани со ко или како. Заклучоците за стилската фигура компарација се запишуваат во тетратка.</p> <p>Учениците добиваат картички со зборови (именки и глаголи). Работејќи во групи, треба да ги поврзат именките со глаголите за да добијат необични искази. На пр. Ја поврзуваат именката облак со глаголот плаче и така го добиваат исказот: Облакот плаче. Потоа се чита песна („Кој знае како и</p>		<p>на литературни текстови,</p>
--	--	---	--	---------------------------------

			кога“ од Петре М. Андреевски. Се интерпретира песната според учените книжевнотеориски поими. Работејќи во група, учениците ги пронаоѓаат стиховите во кои сонцето е оживеано, односно стиховите во кои му се придаваат човечки особини и со тоа се дефинира поимот персонификација .		
<p>Епика во проза</p> <p>Структурни елементи на прозен текст (раскажувач, видови на раскажувачи, раскажување, тема, мотив, лик, време, простор, идеја)</p>	<p>Разликува раскажувач од автор/писател во дадено прозно дело.</p>	1	<p>Учениците работат самостојно. Добиваат за читање расказ или извадок од роман во кој ликот раскажувач е некое животно, растение, предмет... Раскажувачот може да е куче (пример извадок од „Тешко е да не ме сакаш“ од Ј.Петровиќ). Претходно добиваат податоци од наставникот/ наставничката за авторот на расказот. Учениците согледуваат дека раскажувачот и авторот не се исти, и дека во секој раскажувачки текст има лик кој е раскажувачот и дека само понекогаш тој е еднаков на авторот.</p> <p>Учениците се поделени во групи. Секоја група добива расказ напишан во трето лице. Во расказот има неколку лика. Задачата е да одберат кој лик ќе го</p>	<p>Наставни листови</p> <p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p> <p>Книги</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p> <p>поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот;</p> <p>домашните задачи;</p> <p>рефлексивните дневници;</p> <p>изработките/ практичните изведби (пишување/творе</p>

	Разликува раскажувач во прво лице (јас) и раскажувач во трето лице (тој).		претставуваат и од неговата позиција да го раскажат расказот (во прво лице). Се чита напишаното и се дискутира за нарацијата и нејзините разлики во однос на раскажувачот кој може да биде во јас и во тој форма во еден текст.		ње текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,.);
	Ги наведува елементите на прозен текст.	1	Учениците се поделени во групи. Секоја група добива наставен лист во кој има: расказ, или извадок од расказ, извадок од роман. Во наставниот лист дадени се прашања во врска со тоа дали дадениот текст: раскажува, претставува или изразува? Учениците го избираат одговорот и потоа го читаат пред паралелката заедно со извадокот во наставниот лист. Се отвора дискусија за карактеристиките на прозен текст (раскажувањето, описи, настани, ликови, должина на раскажувањето). На наредниот час учениците ги препрочитуваат текстовите и одредуваат по еден клучен, за нив важен збор во секој одделен пасус и објаснуваат зошто го одбрале и што тој значи за нив во текстот.	Наставен лист Библиотека во училница, училишна библиотека Книги	усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/ практичните изведби (пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации

					на литературни текстови,.);
Епика во проза Мит	<p>Ги определува карактеристиките на даден мит.</p> <p>Ги описува карактеристиките на митот.</p>	1	<p>Учениците самостојно читаат космогонски мит за настанувањето на светот и вселената. За митот наставникот има подготвени прашања(за што станува збор во митот, какви информации дава митот, во кое време се случува, кој го раскажува настанот). Учениците одговараат самостојно на листот, а потоа се дискутира секое прашање и одговор за да се направи заеднички заклучок за тоа што се описува во митот.</p>	<p>Техничка опрема во училницата</p> <p>Презентација</p> <p>а</p> <p>Наставен лист</p> <p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p> <p>Книги</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p> <p>поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот;</p> <p>домашните задачи;</p> <p>рефлексивните дневници;</p> <p>изработките/ практичните изведби (пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,.);</p>

	<p>Издвојува клучни и непознати зборови во даден мит и прави кратки белешки.</p> <p>Наведува примери на МИТОВИ.</p>	<p>1</p>	<p>Учениците работат самостојно, читаат извадоци од „Најубавите митови“ од Г.Шваб (се избира еден митовите: Митот за Прометеј, Митот за Икар, Златното јаболко и сл). При тоа тие издвојуваат клучни и непознати зборови и прават кратки белешки. На крајот учениците имаат задача со техниката Лектирно орманче да го раскажат митот што го одбрале и да го нацртаат ликот на кој што се однесува. Лектирното орманче се изработува од лист хартија кој се превиткува на четвртини, така што се добиваат две врати на орманче. Одозгора, на вратите се црта, а внатре се раскажува митот. Презентираат пред паралелката.</p> <p>Учениците во групи илустрираат ликови од прочитани митови. Секоја група ја презентира илустрацијата и наведува од кој прочитан мит е истата.</p>	<p>Наставен лист</p> <p>Техники на учење</p> <p>Лексикон речник</p> <p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p> <p>Книги</p> <p>Листови во боја</p> <p>боици</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p> <p>поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот;</p> <p>домашните задачи;</p> <p>рефлексивните дневници;</p> <p>изработките/ практичните изведби (пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,.);</p>
--	--	----------	--	---	--

<p>Епика во проза</p> <p>Сказни (бајки)</p> <p>(сказна, волшебни елементи, реалистична приказна)</p>	<p>Ги објаснува елементите на сказната (тема, ликови, време, простор, волшебни елементи).</p> <p>Ги определува елементите во дадена сказна.</p>	<p>2</p>	<p>На час се чита „Кралот – Жаба или верниот Хајнрих“, од Браќата Грим. Учениците добиваат насоки како да ја анализираат волшебната приказна/сказна. Со помош на наставничката/наставникот ги запишуваат: темата, времето, просторот, ликовите односно, јунакот, по кого или по што трага јунакот, кој и како му помага или пак му пречи, како и зборовните формули и волшебните предмети со кои се служи јунакот. Презентираат пред сите во паралелката.</p> <p>Учениците имаат задача да нацртаат еден волшебен предмет и да го опишат пред паралелката, која е неговата функција и на кого би можел да му биде од помош. Учениците кои имаат инспирација може да смислат зборовна формула и да ја прочитаат пред останатите.</p> <p>Учениците работат самостојно и ја читаат: „Среќниот принц“ од Оскар Вајлд. Прават план на настаните во текстот и разговараат за раскажувачот, за содржината на текстот, кои ликови и кои настани се сказнолики/волшебни во текстот. Потоа добиваат задача да направат мапа на градот каде што ќе ги</p>	<p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p> <p>Книги</p> <p>шеми и прикази за наставниот материјал, паноа</p> <p>Хартија</p> <p>Боици</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p> <p>поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот;</p> <p>домашните задачи;</p> <p>рефлексивните дневници;</p> <p>изработките/практичните изведби (пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,.)</p> <p>истражувачките задачи и активности при кои ученикот врши: собирање</p>
--	--	----------	---	--	--

			<p>означат локациите од ликовите на кои им помогна Принцот со помош на ластовицата. На мапата треба да биде нацртана и статуата од Принцот. Учениците треба да ги именуваат и улиците (со што ќе внимаваат правилата за пишување голема буква). Потоа избираат еден лик (епизоден, од тие што добија помош од Принцот) и ја раскажуваат неговата приказна. Сите раскажани приказни се пишуваат кратко и се поставуваат во училницата.</p>		<p>податоци, евидентирање, претставување резултати – наративно или со табели, дијаграми, графици и нивно презентирање;</p>
	<p>Издвојува клучни и непознати зборови во дадена сказна и прави кратки белешки.</p>	1	<p>Учениците прават проектна активност – Денови на сказната. На почетокот на проектната активност, подготвуваат говор и презентираат некоја сказна која многу ја сакаат. Потоа се делат во групи и добиваат по една нова сказна за читање, секој час, неколку часа по ред. За реализација можат да се користат: „Принцезата на зрно грашок“ од Андерсен, „Светот под езерото“ од Десанка Максимовиќ, „Сказна за рибарот и рипката“ А.С. Пушкин „Принцот облак“ – Гроздана Олуиќ. Заеднички ги објаснуваат карактеристиките на сказната преку дискусија за темата, ликовите и нивните карактеристики и волшебните настани. Во секоја група се чита и се пишуваат</p>	<p>Библиотека во училница, училишна библиотека Речник лексикон Книги паноа кои го следат материјалот по подрачја;</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/ практичните изведби</p>

			белешки и клучни зборови. Белешките се споделуваат во групата, а потоа во одделението.		(пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,.)
	Споредува митови и сказни според нивните карактеристики.	1	Учениците работат во пар. Се потсетуваат на прочитан МИТ ИЛИ СКАЗНА од минатите часови. Со помош на Венов дијаграм ги споредуваат карактеристиките на митот и сказната според настаните и ликовите.	Библиотека во училница, училишна библиотека Книги Техники на учење Пано	усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/практичните изведби (пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации

					на литературни текстови,.)
Епика во проза <i>Реалистични приказни</i>	Наведува примери на народни и авторски сказни.	1	Учениците работат во пар. Секој пар има задача да наведе неколку примери авторски и народни сказни. Примерите се споделуваат пред одделението.	Библиотека во училница, училишна библиотека Книги	усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; рефлексивните дневници; изработките/ практичните изведби (пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,.)

	<p>Ги објаснува елементите на реалистичната приказна (тема од секојдневието, реалистични ликови, време и конкретен простор).</p> <p>Ги открива и наведува карактеристиките во дадена реалистична приказна.</p>	<p>2</p>	<p>Учениците се поделени во две групи. Ја читаат „Царевото ново руво“ од Андерсен и „Брат брата не рани, тешко му кој го нема“ (Шапкарев). Прават анализа на приказните со техниката прозорец: цртаат еден прозорец и на едното крило од прозорецот ги запишуваат карактеристиките на приказната, а на другото цртаат цртеж кој ќе прикаже нивно видување на приказната. Потоа ги претставуваат пред паралелката, во однос на реалистичноста на темата, ликовите, настаните.</p> <p>(Лектира: „Хумористични македонски народни приказни“-избор од Томе Саздов)</p>	<p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p> <p>Книги</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p> <p>поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот;</p> <p>домашните задачи;</p> <p>рефлексивните дневници;</p> <p>изработките/практичните изведби (пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,.)</p>
--	--	----------	--	---	--

<p>Епика во проза Расказ</p>	<p>Наведува примери на реалистични приказни.</p> <p>Ја објаснува разликата меѓу реалистичните приказни и сказните.</p>	1	<p>Учениците се поделени во групи. Секоја група добива по една приказна. Една група добива реалистична, друга волшебна приказна. Задачата е еден ученик да ја прочита на глас во рамките на групата, потоа заеднички да ги запишат карактеристиките на приказната според дадени насоки. Потоа онаа група што имала реалистична приказна, ја добива волшебната и обратно, ги решаваат истите задачи. Потоа прават Т-табела во која ги споредуваат двете приказни. Секоја група го презентира сработеното, наведувајќи и други примери на волшебни и реалистични приказни</p>	<p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p> <p>Книги</p> <p>Техники на учење</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p> <p>поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот;</p> <p>домашните задачи;</p> <p>рефлексивните дневници;</p> <p>изработките/ практичните изведби (пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,.)</p>
	<p>Ги наведува карактеристиките на расказот по кој се</p>	2	<p>Учениците читаат самостојно расказ (пример од збирката „Рано дојде љубовта“ од Горјан Петревски) и ги анализираат ликовите, кои се, колку се на број, кои постапки ги прават, кои и</p>	<p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p>

	<p>разликува од другите епски творби во проза.</p> <p>Ги открива и опишува елементите во даден расказ (раскажувач, ликови, содржина, тема, време, простор, идеја).</p>		<p>колку настани се опишани, кој раскажува, каде се одвива настанот. Прочитаното се претставува преку техниката Свезда на приказната.</p>	<p>Книги</p> <p>Техники на учење</p>	<p>поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот;</p> <p>домашните задачи;</p> <p>рефлексивните дневници;</p> <p>изработките/ практичните изведби (пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,.)</p>
	<p>Издвојува клучни и непознати зборови во даден расказ и прави кратки белешки.</p>	<p>1</p>	<p>Учениците се поделени во групи. Секоја група има задача да го прочита дадениот расказ и да ги издвои клучните и непознатите зборови. Потоа групите добиваат по три картички на кои треба да направат кратки белешки поврзани со издвоените зборови. Картичките се презентираат пред паралелката и се разговара за истите.</p>	<p>Картички</p> <p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p> <p>Книги</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p> <p>поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот;</p>

					<p>домашните задачи;</p> <p>рефлексивните дневници;</p> <p>изработките/ практичните изведби (пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,.)</p>
<p>Епика во проза</p> <p><i>Авантуристички роман</i></p>	<p>Ги наведува карактеристиките на авантуристичкиот роман по кој се разликува од другите епски творби во проза.</p>	2	<p>Учениците започнуваат со проектната активност: Денови за роман. Учениците се поделени во групи. Во неколку последователни часови во три недели учениците читаат извадоци од роман. Во рамките на групата, секој ученик води дневник за читање романи –извадоци од романи, при што се прават белешки елементите на романите. По секое читање на нови извадоци учениците како група прават презентација на прочитаното со помош на белешките. При читањето можат да се користат</p>	<p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p> <p>Книги</p> <p>Техники на учење</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p> <p>поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот;</p> <p>домашните задачи;</p>

	<p>Ги открива и опишува елементите во даден авантуристички роман (раскажувач, ликови, содржина, тема, време, простор, идеја).</p>	<p>соодветни извадоци: „Том Соер“ од М.Твен „Децата од улицата Пал“ од Ф. Молнар.</p> <p>Учениците носат соодветен материјал за обработка на лектирата, авантуристичкиот роман „Робинзон Крусо“ со примена на техниката „Лектира во торбичка“. Учениците на час носат хартиена кеса (кеса за подарок и неколку листови во боја. На едната страна од кесата лепат лист и на него ја раскажуваат накратко содржината од романот. На другата страна лепат лист на која ја запишуваат темата, идејата и ликовите автор, раскажувач, ликови, содржина, тема, време, простор, идеја. Во кесата ставаат пет мали листови во кои накратко опишале пет авантури на Робинзон Крусо. Си ги разменуваат кесичките и читаат што напишале едни со други.</p> <p>Учениците обработуваат лектира на часот која е роман. Наставникот ги има поставено на таблата насловите на главите или друг начин на кој романот е поделен во неговата структура за да им биде насока при прераскажувањето на лектирата односно последователноста на настаните. Учениците се следат и</p>	<p>рефлексивните дневници;</p> <p>изработките/ практичните изведби (пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,..)</p> <p>изработката на проекти;</p> <p>изготвувањето постери;</p>
--	--	--	--

			дополнуваат во прераскажувањето на романот.		
	<p>Ја поврзува проблематиката на даден литературен текст со стварноста преку наведување примери од секојдневниот живот.</p>	3	<p>Учениците избираат лик (претходно наставникот/наставничката им има подготвено картонски цртежи со профилна слика на лик од читан роман на кој лицето му е исечено, па ученикот го става своето лице на сликата). Добиваат задача да се стават себеси во позиција на ликот што го одбрале и усно да раскажат некој негов настан, а потоа раскажуваат своја или видена таква случка од секојдневието. Потоа во одделението се дискутираат сличностите меѓу проблемите на ликовите и на учениците.</p> <p>Лектури „Белото циганче“-Видое Подгорец , „Хајди“-Јохана Шпири „Големи и мали“-Бошко Смаќоски</p>	<p>Цртежи</p> <p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p> <p>Книги</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p> <p>поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот;</p> <p>домашните задачи;</p> <p>рефлексивните дневници;</p> <p>изработките/практичните изведби (пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации</p>

					на литературни текстови,.) изработката на проекти; изготвувањето постери;
<p>Изразување и творење</p> <p>□ Раскажување и прераскажување</p> <p>(расказ, роман, филм, настан)</p>	<p>Прераскажува содржина на прочитан расказ и роман (усмено и писмено), почитувајќи го редоследот на настаните во текстот.</p>	3	<p>Учениците обработуваат лектира на часот која е роман. Наставникот ги има поставено на таблата насловите на главите или друг начин на кој романот е поделен во неговата структура за да им биде насока при прераскажувањето на лектирата односно последователноста на настаните. Учениците се следат и дополнуваат во прераскажувањето на романот.</p> <p>Лектури „Белото циганче“-Видое Подгорец , „Хајди“-Јохана Шпири „Големи и мали“-Бошко Смаќоски</p>	<p>Паноа</p> <p>Книги</p> <p>Библиотека во училница, училишна библиотека</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p> <p>поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот;</p> <p>домашните задачи;</p> <p>рефлексивните дневници;</p> <p>изработките/ практичните изведби (пишување/творење текстови</p>

					според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови,.) изработката на проекти; изготвувањето постери;
	Прераскажува содржина на гледан филм (усмено и писмено), почитувајќи го редоследот на настаните во филмот.	1	Учениците на час гледаат филм (или претходно биле на кино). Попосетата/проекцијата имаат задача да го прераскажат гледаниот филм почитувајќи го редоследот на настаните во филмот.	Техничка опрема во училиницата: електронска табла, училишна табла, компјутерска технологија, печатач. Средства и ресурси за учење: едукативни софтвери, снимки од нарации, аудио –	усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи; изработките/ практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови според различни барања, анализа

				визуелни снимки;	и интерпретации на литературни текстови, граматички анализи на текст, прикази, шеми, илустрации, презентации и сл.); писмените извештаи со податоци од спроведени истражувања.
	Раскажува за доживеан или измислен настан.	1	Учениците работат според инструкциите за техниката Насочена фантазија. Ги затвораат очите и ги слушаат инструкциите: <i>Замислете се покрај еден убав сончев брег. Се шетате покрај морето и дишете длабоко од свежиот утрински воздух. Ја мирисате морската сол. Ги слушате плискањата и брановите. Сè е мирно и тивко. Нема никој на брегот. Небото е сино. Се гледаат оддалеку прекрасни птици кои радосно пеат и летаат во кругови. Одеднаш здогледувате во далечините еден чамец. Во него е една личност што ја сакате многу. Тој/таа се приближува кон брегот и мафта со</i>	Техники на учење	усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи

		<p><i>рацете. Вика по вас. Ве повикува да дојдете во кајчето и да се возите по морската широчина. Вие се радувате. Подготвени во костимот за капење се стрчувате кон морето. Ја чувствувате студената вода, ама не ви е проблем. Убаво ве разладува. Ги слушате вашите плискања во водата. Испливувате до човекот. Ви подава рака и се качувате на кајчето. Се чувствувате прекрасно. Мирно е, морето е сино и се бранува нежно. Птиците сега се поблизу до вас. Ги слушате убаво како пеат. Молчите и го гледате синото небо на кое нема ниту едно облаче. Се слуша плискањето на брановите во кајчето... се будите... Откако ќе се разбудат одговараат на следните прашања: Какво беше небото? Како изгледаше личноста што ја сакате многу? Која е таа/тој? Носеше капа? Во која боја беше? Што слушавте? Што видовте? Откако ќе заврши кратката дискусија во која учениците споделуваат што виделе и чуле, тие сето тоа го запишуваат како краток расказ.</i></p>		
--	--	--	--	--

<p>Опишување (лик, предмет, појава, пејзаж, настан)</p>	<p>Опишува ликови, личности, предмети, појави, пејзажи од реален живот или од илустрации/видеа.</p>	<p>2</p>	<p>Учениците на час зборуваат за некоја позната личност, може да биде музичка звезда, спортист или активист. Потоа се чита текст во кој се опишува личноста, се изложуваат факти и информации. Учениците потоа продолжуваат со самостојна работа и ја опишуваат личноста. На крајот се чита и се дискутира за содржината на описот.</p> <p>Учениците се делат во парови. Имаат задача во тетратката да именуваат некоја природна појава: град, снег, грмежи, торнадо, земјотрес... потоа со техниката бура на идеи да ги напишат сите зборови што им доаѓаат кога ќе помислат на таа појава. Користејќи ги зборовите прават опис на појавата којашто ја именуваа.</p>	<p>Аудио – визуелни снимки; Презентации Техника на учење</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи</p> <p>практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови, граматички анализи на текст, прикази, шеми, илустрации, презентации и сл.);</p>
--	---	----------	---	--	---

	<p>Користи описување при самостојно составување текст.</p>	<p>2</p>	<p>Учениците го избираат своето омилено годишно време и во тетратката запишуваат кои особености ги има тоа. Цртаат цртеж од: пролет, лето... и усно го опишуваат. Потоа добиваат картичка во која има опис на еден лик, се обидуваат да го вметнат ликот во измислена приказна во која е опишано годишното време. Ликот не го сака/го сака тоа годишно време. Напишаното се споделува во паралелката.</p> <p>(Писмена работа)</p> <p>Учениците се поделени во групи, секоја група добива извадок од книгата „Приказни за момчиња кои не се плашат да бидат поинакви“ од Бен Брукс. Описот за личноста која ја имаат во извадокот потоа ја опишуваат и портретираат во краток текст. Напишаното се споделува во паралелката. На крајот дискутираат за славните и не толку славни мажи од минатото до денес кои го направиле светот подобро место преку сочувство, великодушност и самодоверба.</p>	<p>Картички Цртежи Книги</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи</p> <p>практичните изведби (на пример, пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови, граматички анализи на текст, прикази, шеми, илустрации, презентации и сл.);</p>
--	---	----------	---	--------------------------------------	---

<p>Самостојно пишување текстови</p> <p>(композиција: вовед, главен дел, завршен дел; креативно пишување, дневник)</p>	<p>Пишува текст на дадена тема и на тема по избор, почитувајќи ги правилата за композиција на текст.</p>	2	<p>Учениците работат во парови. Со помош на техниката „хамбургер“ совладуваат композиција на текст. Добиваат делови од хамбургер направени од хартија. Горното лепче е воведниот дел, долното лепче е завршниот дел. Плескавицата е главниот дел. Зеленчукот се стилските фигури а помфритот се новонаучени зборови. На листовите од обратната страна го читаат текстот и согледуваат за важноста на сите елементи. Оваа активност може да се реализира и со електронски материјал: презентација, фотографија, 3Д форма и сл.</p> <p>(Подготовка за писмена работа)</p>	<p>Техники на учење</p> <p>електронски материјал: презентација , фотографија , 3Д форма</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи</p> <p>пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови, граматички анализи на текст, прикази, шеми, илустрации, презентации и сл.);</p>
	<p>Пишува самостојно смислена куса приказна со јасно препознатливи ликови и настани.</p>	1	<p>Учениците работат самостојно. (Оваа активност им помага да разберат како се создаваат митовите.) Имаат задача да се замислат дека се едно племе кое живее изолирано во еден шумски</p>	<p>Техники на учење</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p>

			<p>предел. Еден ден од небото се појавува вселенско летало. Во своето племе тие немаат сознание за сите технички пронајдоци од денешнината. Живеат како домородните племиња во минатото. Од вселенското летало со голем сјај излегуваат две суштества... Задачата на учениците е да дадат објаснување, од позиција на тогашни луѓе, како се случило тоа, кои се двете суштества, како ќе се однесуваат со нив... и сл. Неколку ученици ги споделуваат идеите, а наставничката/наставникот ги запишува на табла (преку техниката: бура на идеи) потоа бара од учениците да напишат краток текст во кој едното суштество ќе биде Богот на Вселената, а другото божицата на Земјата, неговата жена. Текстовите се пишуваат со почитување на воведен, главен и завршен дел на текстот. Напишаното се чита во паралелката.</p> <p>(Писмена работа)</p>		<p>поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи</p> <p>пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови, граматички анализи на текст, прикази, шеми, илустрации, презентации и сл.);</p>
	<p>Раскажува лично доживување и ги опишува чувствата во врска со</p>	1	<p>Учениците работат самостојно. Добиваат задача да пишуваат белешки за некоја задача или проект што го добиле по предметот. Тоа го пишуваат во посебна тетратка назначувајќи датум</p>	<p>Техничка опрема :компјутери</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p>

	<p>доживувањето во форма на дневник.</p>		<p>за секој запис. Учениците може белешките да ги запишуваат и електронски и потоа во ПДФ формат да ги објават како е-книга за што може да користат апликација од интернет.</p>	<p>поставувањето прашања и учеството во дискусиите на часот; домашните задачи</p> <p>пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови, граматички анализи на текст, прикази, шеми, илустрации, презентации и сл.);</p>
	<p>Ги почитува правописните правила при пишување текст.</p>	<p>2</p>	<p>Учениците работат во парови. Добиваат наставен лист во кој има здебелени зборови. Задачата е да ги променат зборовите со нови зборови или изрази со што би го збогатиле текстот и би дале креативни решенија, на крајот текстот си го проверуваат од аспект на примена на правописни правила.</p>	<p>усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици; поставувањето прашања и учеството во дискусиите на</p>

			<i>(Поправка на писмената работа)</i>		<p>часот; домашните задачи</p> <p>пишување/творење текстови според различни барања, анализа и интерпретации на литературни текстови, граматички анализи на текст, прикази, шеми, илустрации, презентации и сл.);</p>
<p>Активности за следење на постигањата на учениците од наука за јазикот</p>	<p>Го анализира, проценува и подобрува и применува сопственото учење од стандардите за програмското подрачје Јазик и комуникација</p>	<p>2</p>	<p>Учениците одговараат на квизови или наставни листови (тестови) за да се повтори наученото.</p>	<p>Наставни листови, (тестови на знаења)</p> <p>Дигитални уреди (квизови)</p>	<p>Усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соученици;</p> <p>контролните вежби;</p> <p>тестовите на знаења;</p>